

Η αρχική δημιουργία της Ελληνικής Ακτινοφυσικής και ο τιμώμενος Σ. Τσιάλας

Γράφει ο Βασίλης Πρώμος, Ομ. Καθηγητής Ιατρικής,
Ιδρυτικό Μέλος και πρώην Πρόεδρος της ΕΦΙΕ

1. Ιστορική αναδρομή

Το 1959, πριν από μισό αιώνα, στην Ελλάδα είχαν αρχίσει να υπηρετούν την Ακτινοφυσική τρεις: ο Δ. Μπινόπουλος και ο Κ. Ηλίας στο « Αλεξάνδρα» και ο γράφων Β. Πρώμος στον «Άγιο Σάββα», που ήταν τότε το μοναδικό Ακτινικαρκινικό Νοσοκομείο της Χώρας.

Η Τηλακτινοθεραπεία και η Πλησιοθεραπεία γινόταν μόνο με ηλεκτρικά μηχανήματα Ακτίνων Χ, τάσεων από 30 μέχρι 250 KV. Ο ακτινοθεραπευτής γιατρός αποφάσιζε το μέγεθος, το πλήθος και τη θέση επί του δέρματος των πεδίων, με βάση κυρίως τις αισθήσεις, την εμπειρία του και λίγες απλές ακτινογραφίες. Με μια δόση υπεραπλούστευσης μπορούμε να πούμε ότι είχαμε τότε την υποκειμενική Ιατρική των Αισθήσεων και Διαισθήσεων, που εξελίχθηκε σήμερα με τη βοήθεια των Θετικών Επιστημών και της Τεχνολογίας σε αντικειμενική Ιατρική των Εργαστηριακών Μετρήσεων και των Απεικονίσεων.

Ο γιατρός διέκοπτε τη θεραπεία με βάση το «ερίθημα» του δέρματος. Ευτυχώς δεν υπήρχαν τότε στην Ελλάδα νέγροι ασθενείς, που δεν κοκκινίζει το δέρμα τους ούτε με υπερβολική δόση ακτινοβολίας!

Η Δοσιμετρία και η Ακτινοπροστασία ασθενών και προσωπικού ήταν εντελώς ανύπαρκτες.

Η Βραχυθεραπεία, ενδοϊστική και ενδοκοινοτική, γινόταν μόνο με πηγές ραδίου. Δεν υπήρχαν ακόμα οι σφραγισμένες μικρές πηγές των τεχνητών ραδιοϊσοτόπων. Η προφύλαξη του προσωπικού κατά την εφαρμογή των πηγών ήταν υποτυπώδης. Ο

ασθενής, φέροντας εντός ή επί του σώματος του τις τόσο διεισδυτικής ακτινοβολίας (~ 2 MeV) πηγές του ραδίου, δεν παρέμενε απομονωμένος σε θωρακισμένο δωμάτιο. Έτσι, το προσωπικό, οι γειτονικοί άλλοι ασθενείς και οι επισκέπτες κάθε ηλικίας, έπαιρναν υψηλές και άγνωστες δόσεις κατά τις ημέρες της «θεραπείας» του ασθενούς.

Τουλάχιστον τρεις πηγές ραδίου είχαν χαθεί στον Άγιο Σάββα από την προπολεμική εποχή, χωρίς κανείς να το έχει αναφέρει. Μια πηγή ανακαλύψαμε κάτω από το δάπεδο να ακτινοβολεί επί έτη τις χειρίστριες, και μια άλλη μέσα στο Λογιστήριο να ακτινοβολεί το διοικητικό προσωπικό επί τριάντα χρόνια. Οι κακές βιολογικές συνέπειες σε βάρος του ακτινοβοληθέντος προσωπικού φάνηκαν αργότερα.

Προφανώς υπήρχε επιτακτική ανάγκη για επιβολή τάξης και ακτινο-νοικοκυρέματος. Έπρεπε να εκπαιδευθούν πολλοί νέοι ακτινοφυσικοί και να κατοχυρωθούν νομικά για να προσληφθούν στα Εργαστήρια Ακτινοβολιών.

Έτσι το 1960, οργανώσαμε την πρώτη Ελληνική «Σχολή Φυσικών Νοσοκομείων» υπό την αιγίδα της Ελληνικής Επιτροπής Ατομικής Ενέργειας (ΕΕΑΕ).

Με τον φυσικό της ΕΕΑΕ Λαοδάμα Σκλαβενίτη (καλή του ώρα αν ζει ακόμα στη Γαλλία) συντάξαμε το Πρόγραμμα και τη Διδακτέα Ύλη για κάθε Μάθημα. Την τελική έγκριση και ανάθεση διδασκαλίας είχε ο καθηγητής Β. Μαλάμος, ως εκπρόσωπος της ΕΕΑΕ για ιατρικά θέματα.

Η Σχολή αυτή της ΕΕΑΕ ήταν τυπικά παράνομη. Η ΕΕΑΕ δεν είναι Εκπαιδευτικό Ίδρυμα και μάλιστα Ανώτατο. Δεν νομιμοποιείται να προσφέρει Μεταπτυχιακές Σπουδές ούτε βέβαια να χορηγεί «Πτυχία» και «Άδειες Άσκησης Επαγγέλματος». Όμως οι περισσότερες σωστές αλλαγές στην Ελλάδα έγιναν παρانونόμως ή «επαναστατικό δικάϊο».

Όταν ρώτησαν το μουσικοσυνθέτη Μάνο Χατζηδάκη, πως κατάφερε να βελτιώσει τόσο πολύ το «Τρίτο Πρόγραμμα» της Κρατικής Ραδιοφωνίας, απάντησε μονολεκτικά: «Παγανομώντας».

Εγώ «ο παλιός δεν είμαι αλλιώς». Όπως ξέρετε έκανα ότι μπορούσα, νόμιμα και μη, επί περιόπου μισό αιώνα. Δεν είναι τυχαίο, που σήμερα η ΕΦΙΕ έχει τόσα πολλά μέλη και που περίπου δέκα απ' αυτά είναι καθηγητές Ιατρικής.

Τώρα εσείς οι νέοι Φυσικοί Ιατρικής έχετε αξιοκρατικά επιβληθεί και έχετε νομικά περιθώρια και υποχρεώσεις για να επιτύχετε βελτιώσεις χωρίς να καταφεύγετε σε παρανομίες.

Για παράδειγμα, ελπίζω να έχετε ανανεώσει και στελεχώσει την Πενταμελή Επιτροπή, που εξετάζει και χορηγεί τις Άδειες Άσκησης του Επαγγέλματος με μέλη που είναι και μέλη της ΕΦΙΕ.

Με διαφάνεια, αμεροληψία και αξιοκρατία μπορείτε να κρατήσετε ψηλά τον πήχυ του Λειτουργήματος και Επαγγέλματος σας και να είστε υπερήφανοι για τις υπηρεσίες που προσφέρετε στην Ελληνική Κοινωνία.

2. Ο ακτινοφυσικός κ. Στέργιος Τσιάλας

Η Σχολή Φυσικών Νοσοκομείων λειτούργησε στο «Δημόκριτο» περί τις πέντε φορές και «έβγαλε» αρκετούς ακτινοφυσικούς, που στελέχωσαν επάξια τα Εργαστήρια Ακτινοβολιών και άλλαξαν την ως τότε απαράδεκτη από ακτινοφυσική άποψη κατάσταση.

Σε μία από τις πρώτες σειρές της δεκαετίας του 1960, παρουσιάστηκε ως φοιτητής και ο τιμώμενος σήμερα, ο Στέργιος. Από την αρχή διέκρινα την ευφυΐα και απόδοση του στο μάθημα: «Φυσική της Ακτινοθεραπείας», που δίδασκα στη «Σχολή». Όταν αποφοίτησε από τη «Σχολή», τον έχασα. Βρήκα όμως ένα συγγενή και φίλο του εργαζόμενο στον «Άγιο Σάββα», που με βοήθησε να τον ξαναβρώ. Έτσι, τον κάλεσα και πρότεινα την πρόσληψη του στον « Άγιο Σάββα».

Για δύο χρόνια, συνεργαστήκαμε αποδοτικά και στην καθημερινή ρουτίνα της Ακτινοθεραπείας, υπηρετώντας τους γιατρούς και τους ασθενείς, καθώς και στην πειραματική έρευνα για ανάπτυξη νέων Τεχνικών Ακτινοθεραπείας.

Εν συνεχεία του δόθηκε προσωπική υποτροφία από τη Διεθνή Επιτροπή Ατομικής Ενέργειας (ΙΑΕΑ) για να παρακολουθήσει στην Αγγλία το σεμινάριο “Advanced Teletherapy Physics”. Ως Αριστούχος του course το Πανεπιστήμιο του προτάθηκε να εργαστεί στη ΙΑΕΑ στη Βιέννη για 1 χρόνο, διάστημα το οποίο επεκτάθηκε τελικά σε 3 έτη. Από εκεί και πέρα προσλήφθηκε στο Κέντρο «Δημόκριτος» της ΕΕΑΕ. Εκεί διετέλεσε προϊστάμενος του Τμήματος Ακτινοπροστασίας με πανελλήνιο πεδίο δράσης.

Συνεργαστήκαμε και οι δύο ως μέλη διαφόρων Επιτροπών με τον Δ. Μπινόπουλο και τον Α. Χατζηαντωνίου, υπό την προεδρία του Καθηγητή της Ακτινολογίας Ποντίφικα ή του Α. Χατζηαντωνίου ή του αείμνηστου Δ. Μαρκέτου. Έτσι, συντάξαμε και το Σχέδιο Νόμου Ακτινοπροστασίας και τους διάφορους Κανονισμούς Ακτινοπροστασίας. Το Σχέδιο Νόμου, πέρασε από τη Βουλή κι' έγινε Νόμος του Κράτους και οι Κανονισμοί εκδόθηκαν ως Υπουργικές Αποφάσεις προβλεπόμενες από το Νόμο 181/74.

Δημιουργήθηκε λοιπόν η νομική βάση της Ακτινοπροστασίας και κατοχυρώθηκε η διαδικασία για την έκδοση των Αδειών Λειτουργίας των Εργαστηρίων Ακτινοβολιών και για την χορήγηση (κατόπιν εξετάσεων) των Αδειών Άσκησης του Επαγγέλματος του Ακτινοφυσικού.

Η επιτυχής διαδικασία που ακολουθήσαμε και αργότερα περιγράψαμε σε Διεθνή Συνέδρια, έγινε παράδειγμα προς μίμηση και διεκδίκηση για ακτινοφυσικούς καταπιεσμένους από τους γιατρούς σε άλλες Χώρες.

Ο Στέργιος επί μακρά σειρά ετών έπαιξε ηγετικό ρόλο στην πρακτική εφαρμογή του Νόμου και των Κανονισμών, αρχικά σ' όλη την Ελλάδα και αργότερα μέσα στο «Δημόκριτο».

Παραβλέποντας ορισμένα παραπτώματα (ουδείς γαρ αναμάρτητος) μπορούμε να πούμε, χωρίς δισταγμό, ότι ο κ. Στέργιος Τσιάλας συνέβαλε αποφασιστικά και ουσιαστικά:

(α) στη δημιουργία της νομικής και επιστημονικής βάσης της Ελληνικής Ακτινοπροστασίας,

(β) στην εφαρμογή πανελλαδικά της Ακτινοπροστασίας στα Ελληνικά Εργαστήρια Ακτινοβολιών

(γ) στην αναγνώριση και καθιέρωση του ακτινοφυσικού ως απαραίτητου και ισότιμου συνεργάτη του γιατρού στην καθημερινή ιατρική εφαρμογή των ακτινοβολιών και στην αντίστοιχη επιστημονική έρευνα.

Συμφωνώ με την ορθή απόφαση της ΕΦΙΕ να αναγνωρίσει τη τόσο σημαντική συμβολή του και να τον τιμήσει σήμερα.

Τον συγχαίρω για την επάξια απονομή της τιμητικής πλακέτας και του εύχομαι υγεία και επιτυχή συνέχιση της καριέρας του.